

Бурбела Юрій Сергійович, здобувач
кафедри кримінального права
Національної академії внутрішніх справ

КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВІ НАСЛІДКИ ДОБРОВІЛЬНОГО ВІДШКОДУВАННЯ ЗАВДАНОГО ЗБИТКУ АБО УСУНЕННЯ ЗАПОДІЯНОЇ ШКОДИ

Відповідно до ст. 3 Конституції України, права й свободи людини та їх гарантії визначають зміст і спрямованість діяльності держави. У розбудові правової держави важливим є забезпечення прав і свобод осіб, які є потерпілими від кримінальних правопорушень. Протягом кримінального провадження потерпілий має право на відшкодування завданої кримінальним правопорушенням шкоди в порядку, передбаченому законом (п. 10 ч. 3 ст. 56 КПК України).

Відшкодування потерпілому завданого збитку або усунення заподіяної шкоди має вагоме значення для компенсації його фізичних і моральних страждань, відновлення фізичного та матеріального стану, усунення інших негативних наслідків злочину.

Окрім потерпілого, кримінально-правові наслідки добровільного відшкодування завданого збитку або усунення заподіяної шкоди стосуються й особи, яка вчинила злочин і потім здійснила відповідні позитивні післязлочинні дії.

Саме наявність кримінально-правових норм, що передбачають різні позитивні наслідки добровільного відшкодування завданого збитку або усунення заподіяної шкоди, спонукає винного до таких позитивних післязлочинних дій.

У правозастосовній діяльності заохочувальні норми не завжди застосовують у повному обсязі з різних об'єктивних і суб'єктивних причин, серед яких, зокрема, недостатня поінформованість винного щодо відповідних заходів.

Тому слід проаналізувати можливі кримінально-правові наслідки добровільного відшкодування завданого збитку або усунення заподіяної шкоди для особи, яка вчинила злочин.

1. Добровільне відшкодування завданого збитку або усунення заподіяної шкоди особою, яка вчинила злочин, може бути підставою, що *виключає кримінальну відповідальність*.

Вона може мати місце, наприклад, у випадку добровільної відмови від доведення злочину до кінця.

2. Добровільне відшкодування завданого збитку або усунення заподіяної шкоди особою, яка вчинила злочин, є однією з умов звільнення від кримінальної відповідальності (ст. 45, 46, ч. 3 ст. 175, ч. 4 ст. 212, ч. 4 ст. 212¹, ч. 4 ст. 289 КК України).

3. Добровільне відшкодування завданого збитку або усунення заподіяної шкоди особою, яка вчинила злочин, є однією з умов призначення м'якшого покарання. Це одна з обставин, що пом'якшує покарання (п. 2 ч. 1 ст. 66 КК України). Добровільне відшкодування завданого збитку або усунення заподіяної шкоди особою, яка вчинила злочин, є однією з умов призначення більш м'якого покарання, ніж передбачено законом (ч. 1 ст. 69 КК України). Адже за наявності кількох обставин, що пом'якшують покарання (зокрема, добровільного відшкодування завданого збитку або усунення заподіяної шкоди) й істотно знижують ступінь тяжкості вчиненого злочину, з урахуванням особи винного, суд, умотивувавши своє рішення, може, крім випадків засудження за корупційний злочин, призначити основне покарання нижче від найнижчої межі, встановленої в санкції статті (санкції частини статті) Особливої частини цього Кодексу, або перейти до іншого, більш м'якого, виду основного покарання, не зазначеного в санкції статті (санкції частини статті) Особливої частини цього Кодексу за такий злочин.

За наявності обставин, що пом'якшують покарання, передбачених п. 1 та 2 ч. 1 ст. 66 цього Кодексу, відсутності обставин, що обтяжують покарання, а також за умови визнання обвинуваченим своєї вини, строк або розмір покарання не може перевищувати двох третин максимального строку або розміру найбільш суворого виду покарання, передбаченого відповідною санкцією статті (санкцією частини статті) Особливої частини цього Кодексу (ч. 1 ст. 69¹ КК України).

4. Добровільне відшкодування завданого збитку або усунення заподіяної шкоди може бути враховане під час звільнення від покарання та його відбування, зокрема:

а) для визнання поведінки особи, яка вчинила злочин, бездоганною під час звільнення від покарання у зв'язку з втратою особою суспільної небезпеки (ч. 4 ст. 74 КК України);

б) як обставина, що характеризує особу винного або інші обставин справи, які враховують під час вирішення питання про звільнення від відбування покарання з випробуванням (ст. 75 КК України);

в) визнання того факту, що засуджений сумлінною поведінкою довів своє виправлення, що є однією з умов умовно-дострокового звільнення від відбування покарання (ст. 81 КК України);

г) визнання того факту, що засуджений став на шлях виправлення, а тому до нього за наявності інших підстав може бути застосовано заміну невідбутої частини покарання більш м'яким (ст. 82 КК України).

Войтович Ярослав Вячеславович,
аспірант наукової лабораторії з проблем
досудового розслідування Національної
академії внутрішніх справ

СПОСОБИ ПОРУШЕННЯ ПРАВИЛ, ЩО СТОСУЮТЬСЯ БЕЗПЕЧНОГО ВИКОРИСТАННЯ ПРОМИСЛОВОЇ ПРОДУКЦІЇ, ЯК ЕЛЕМЕНТ КРИМІНАЛІСТИЧНОЇ ХАРАКТЕРИСТИКИ ЗЛОЧИНУ, ПЕРЕДБАЧЕНОГО СТ. 275 КК УКРАЇНИ

У ч. 3 ст. 42 Конституції України зазначено, що держава захищає права споживачів, здійснює контроль за якістю і безпечністю продукції та всіх видів послуг. Тобто якість і безпечність промислової продукції визначені як головні її ознаки, а права споживачів щодо безпеки використання промислової продукції закріплені у формі конституційних гарантій.

Одним з предметів злочину, передбаченого ст. 275 КК України, є промислова продукція. Якщо в назві зазначеної статті йдеться про порушення правил, що стосуються безпечного використання промислової продукції, то в диспозиції правової норми законодавець конкретизує етапи